

øjensynligt for enhver, der vil tænke sig om, at saaledes kan det ikke blive ved.

Det er ud fra denne Betragtning, jeg kommer til det Resultat, at dette Lovforslag peger i den rigtige Retning. Vi skulle ind paa Skattelettelse, vi skulle ind paa Nedgang i Skatter, vi skulle ind paa en Statshusholdning, der kan føre dette Resultat med sig. Uden dette kan man snakke saa meget man vil om Agrarfrav og om forskellige Ting, man mener kan gavne Landbruget — man vil dog ingen Begne komme. — Og dersom man f. Eks. i Morgen i Odense laver et Agrarprogram, hvori man optager en Del af Vestres gamle Tanker, og en Del af de Tanker, som jeg og mine Meningsfæller have arbejdet for i en Menneſtealder eller henved en Menneſtealder, saa kan det være meget godt, men det vil ikke batte noget; hvis man ikke samtidig vil gaa ind paa en Statshusholdning, der kan føre Skattelettelse med sig. Derfor siger jeg, at dette Lovforslag trods de Stavanter, der ellers kunne være ved det, peger i den rigtige Retning. — Det er ud fra den Betragtning, at afdøde Berg for nogle Aar siden stillede et lignende Forslag. Jeg skal ikke komme ind paa at omtale det nærmere, men det vil sikkert være det høje Ting bekendt, at han et Par Aar igennem paa Finansloven stillede et noget lignende Forslag om Skattelettelse, om Eftergivelse af Skatter, ikke for en enkelt Termin, men bedvarende. Det var ikke nogen egentlig Eftergivelse, men det var en Tilbagebetaling til Kommuneafsaerne. Dette Forslag blev stoppet i Farten, og han indbragte det da sammen med sine Meningsfæller i det andet Ting i 1889—90; men ogsaa den Gang blev det stoppet i Farten og kom ikke videre. Nu har man i Birkelighed taget Bergs gamle Tanke op, ganske vist i en meget uheldigere Form; men jeg kan alligevel ikke andet end glæde mig ved at se, at selve Hovedtanken dog nu er naaet til at blive anerkendt, i alt Fald i det ene Ting. Sidst var man, saa vidt jeg kan skønne, i begge Ting imod denne Tanke, men nu er den anerkendt af det ene Ting, og jeg haaber, den Tid skal komme, ja jeg tror, at den med Nødvendighed vil komme, da ogsaa dette Ting vil anerkende den.

Jeg forstaar nok det store Spørgsmaal, om det gaar an for Statsaasens Skyld at

gaa til en saadan Nedgang i Skatterne, hvilket nødvendigvis maa tages under Overvejelse. Jeg trøster mig imidlertid fuldt ud til hertil at svare: Ja. Jeg vil her minde om de 5 Aars Statshusholdning, der gik forud for Provisoriet, og jeg skal nævne nogle Tal fra dette Femaar, 1880—81 til 1884—85. I 1880—81 havde vi et Overskud af 4,200,000 Kr., og samme Aar blev der til Jærnbaner brugt 4 Millioner Kr. I det følgende Aar 1881—82 var der et Overskud af $3\frac{1}{2}$ Million, og der blev brugt henimod $8\frac{1}{2}$ Million Kr. til Jærnbaner. I 1882—83 var Overskuddet 3 Millioner Kr. og samme Aar brugtes henved 6 Millioner Kr. til Jærnbaner. I 1883—84 var Overskuddet kontant 6 Million Kr., og samme Aar brugtes der til Jærnbaner henved 6 Millioner Kr. I 1884—85 var Overskuddet kontant 9 Millioner Kr., og der brugtes 2,800,000 Kr. til Jærnbaner. Det samlede Resultat heraf er, at man i disse 5 Aar her i Landet, dels som kontant Overskud, dels som anvendt til Jærnbanebygning har haft en Sum disponibel, der varierer mellem 9 og 12 Millioner Kr. Saaledes saa det ud den Gang. Siden den Tid ere Indtægterne stegne meget betydeligt — de indirekte Skatter ere jo gaaede betydeligt op — og jeg tror derfor, at disse Tal dog i nogen Maade vidne om, at det, hvis vi i det hele taget komme ind i grundlovmæssige Tilstande, nok vil være muligt at føre Statshusholdningen saaledes, at vi kunne komme ind paa virkelige Skattelettelse, hvilket efter min Formening er absolut nødvendigt. Hvad vi gjorde den Gang, gjorde vi trods de stedse stigende Militærudgifter, og senere ere disse jo blevne fortsatte langt yderligere, samtidig med, at man har anvendt Masser af Penge til en hel Del kostbare Byggetagender.

Jeg tillader mig derfor at mene, at det vil ikke være saa vanskeligt at indføre en saadan Sparommelighed i Statshusholdningen, at vi kunne opnaa virkelige Skattelettelse, og jeg tror endvidere, at det i Statshusholdningen som i smaa Forhold vil være absolut nødvendigt at sætte Læring efter Næring. Af disse Grunde skal jeg tillade mig at anbefale, at man stemmer for Lovforslagets Overgang til 2den Behandling.